

Remissyttrande – Innovation som drivkraft – från forskning till nytta

Forskningsrådet för Hälsa, arbetsliv och välfärd, Forte, har erhållit utredningen om ett utvecklat innovationsstöd vid universitet och högskolors betänkande ”Innovation som drivkraft – från forskning till nytta” (SOU 2020:59) för yttrande.

Forte ser, utifrån myndighetens uppdrag, positivt på en utveckling av innovationsstödet vid universitet och högskolor så att det blir mer enhetligt och ändamålsenligt utformat, men har synpunkter på utredningens sätt att förhålla sig till begreppet nyttiggörande. Å ena sidan ägnas ett helt kapitel åt ”Nyttiggörandets breddande” med underrubriker som ”Nyttiggörande är bredare än kommersialisering”, å andra sidan handlar utredningens förslag i huvudsak om kommersialisering fast det ofta benämns nyttiggörande. Forte menar att det hade varit mer rättvisande om utredningen talade om effektiv kommersialisering eller entreprenörskap, när det är dessa specifika delar av nyttiggörandet som åsyftas.

Utredningen föreslår ett tillägg i högskolelagens 1 kap. 2 § (understruket i citatet nedan), för att tydliggöra att arbetet med nyttiggörande inte bör begränsas till resultat tillkomna inom forskningsverksamheten:

”I högskolornas uppgift ska det ingå att samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet samt verka för att forskningsresultat och andra kunskaper tillkomna vid högskolan kommer till nytta.”

I forsknings- och innovationspropositionen 2020 (prop. 2020/21:60) föreslår regeringen en större ändring av samma paragraf, som Forte föredrar för att den på ett bättre sätt speglar bredden och den faktiska innebörden av att samverka med det omgivande samhället för att bidra med samhällsnytta i bred mening:

”I högskolornas uppgift ska ingå att samverka med det omgivande samhället för ömsesidigt utbyte och att verka för att den kunskap och kompetens som finns vid högskolan kommer samhället till nytta.

Forte delar utredningens uppfattning om att forskningsråden spelar en viktig roll för att bidra till ett ökat nyttiggörande av forskningsresultat och kompetens vid våra lärosäten, vilket vi redan har tagit fasta på i vår verksamhet. *Att finansiera forskning för största nytta* är ett av målen i [Fortes strategiska agenda för 2019–2022](#). Forte arbetar med att främja nyttiggörande till exempel genom att utveckla systematisk och kontinuerlig dialog och samverkan med professioner och samhällsaktörer; genom att vidareutveckla kriterier för bedömning av samhällsrelevans; genom att utveckla särskilda bidragsformer för att främja implementering av forskningsresultat i olika verksamheter. Vi ser en potential att samarbeta ännu mer med andra forskningsråd och stiftelser kring detta, inte minst inom ramen för våra långsiktiga satsningar som tex de 10-åriga nationella forskningsprogrammen, där både stiftelser och forskningsfinansierande myndigheter och organisationer ingår i programkommittéerna. I likhet med Vetenskapsrådet och Formas,

vilka utredarna varit i kontakt med, ställer även Forte sig tvekan till nyttan av att arbeta med utökad uppföljning, rapportering och detaljstyrning av den forskning vi finansierar.

Utredningen föreslår även att: "Regeringen bör vid förordnande av ledamöter i styrelser eller motsvarande för forskningsråden och stiftelserna tillse att det bland dessa ledamöter finns särskild kompetens inom nyttiggörande av resultat från forskning och annan verksamhet vid högskolorna."

Forte menar att "särskild kompetens inom nyttiggörande" inte går att definiera om man har den breda ansats till begreppet nyttiggörande som Forte förespråkar. Ett sådant krav skulle istället riskera att bidra till att synen på nyttiggörandet begränsas, exempelvis till kommersialisering, vilket inte skulle gagna arbetet med att främja att forskningsresultat och kunskap kommer samhället till nytta.

Utredningen föreslår ett nytt separat system för uppföljning av innovation och kommersialisering, där återkommande utvärderingar ska ligga till grund både för vilka högskolor som får innovationskontor och för rekommendationer om riktade åtgärder. Regeringen avser att från 2023 införa en ny modell för fördelning av anslag för forskning och utbildning på forskarnivå som i ökad utsträckning beaktar kvalitet. I forsknings- och innovationspropositionen 2020 presenterar regeringen principerna för den nya kvalitetsbaserade fördelningen som ska utgå från profilmråden, och forskningsfinansiärerna har fått i uppdrag att i samråd med universitet och högskolor utveckla modellen. I ljuset av detta ställer sig Forte skeptisk till att ett separat system för uppföljning av innovation och kommersialisering utarbetas parallellt med modellen för kvalitetsbaserad resursfördelning. I synnerhet då samverkan med det övriga samhället ska vara en viktig parameter i det kvalitetsbaserade resursfördelningssystemet.

I detta ärende har generaldirektör Jonas Björck beslutat efter föredragning av strateg för internationellt samarbete Tove Hammarberg och i samråd med avdelningschef Cecilia Beskow och huvudsekreterare Olle Lundberg.

Jonas Björck,
Generaldirektör